

Graff, Ola / Sola - et samisk fruktbarhetssymbol : undersøkelse av solsymbolet på samiske trommer

29.91

Orkana akademisk, ISBN 9788281046191, 159 s., indbundet, kr. 424,00 / 339,20

Tromma var et viktig instrumentet i den gamle samiske kulturen. Den var vidt utbredt og hadde en enorm betydning. På mange av trommene finnes et stort, firkantet tegn som er plassert midt på trommeskinnet. Det skal forestille sola. Å avbilde den runde sola som en firkant, er merkelig. Samtidig finnes det runde soltegn.

Forfatteren prøver å forstå hvilken betydning disse tegnene hadde i den gamle samiske verdensforståelsen, og han skisserer hvordan den historiske utviklinga kan ha vært som frambragte disse tegnene. Boka er et viktig bidrag til forståelsen av samisk identitet og av de historiske sammenhenger den inngår i.

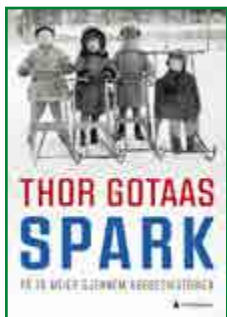
Fenyö, Eva Maria / Att tänka stort : Georg och Eva Klein i cancerforskningen. Den oemotståndliga frestelsen : Georg Kleins författarskap (2. utg.)

61

Carlsson Bokförlag, ISBN 9789189826335, 180 s., indbundet, kr. 379,00 / 303,20

Nu mera har kunskapen hos forskarna haft en framgångsrik utveckling ifråga om behandling av de utsatta patienterna. Sjuklighet och död har minskat. "Att tänka stort" beskriver forskning som utfördes under 1950-1970-talen. Den visar att förändringar i tumörcellerna och arvsmassan gör att cellerna negligerar omgivningens signaler. Celldelningen var förödande, tills man upptäckte kontrollmekanismerna. Historien om tumörbiologi centreras i denna bok kring Georg och Eva Kleins forskningsinsatser. De kom till Sverige i slutet av 1940-talet och bara tio år senare stod institutionen för tumörbiologi klar. Den blev under 25 år ledande inom denna forskning både i Sverige och internationellt. En rad vetenskapliga publikationer från institutionen underströk makarna Kleins stora betydelse. Vetenskapen revolutionerades och forskare från hela världen lockades dit och till samarbeten. Makarna samarbetade men agerade samtidigt individuellt. Georg hann därtill skriva en rad böcker, vilket behandlas särskilt i ett separat kapitel av Eva Dickson.

Författarna till boken, Eva Maria Fenyö och Birgitta Åsjö, är båda professorer i virologi på Lunds universitet respektive universitetet i Bergen. De har båda arbetat med makarna Klein.

Gotaas, Thor / Spark : på to meier gjennom norgeshistorien

62

Gyldendal Norsk Forlag, ISBN 9788205606258, 287 s., indbundet, kr. 494,00 / 395,20

Spark var et viktig framkomstmiddel i Norge på 1900-tallet, og den brukes fortsatt i snørike strøk. Men hvem fant opp sparken, og hvor gammel er den? Og er sparken virkelig en norsk oppfinnelse? Boka forteller både sparkens ukjente og kjente historie, om tidligere forbud mot å kjøre i byer, om langturer på 40-50 mil, om ungenes og husmødrenes favoritt, og om en doning som bredte seg over hele landet og også har en eim av romantikk rundt seg. For den som har sparket på snøhvite eller islagte veier, glemmer ikke det. Mange blir nostalgiske når de tenker tilbake på sparkturer i yngre år. Gotaas forteller på sin vanlige måte historier og anekdoter fra hele landet. Både det seriøse og det

kuriose. I tillegg har boka et fantastisk bildemateriale som underbygger fortellingen om en folkekjær del av vår kulturhistorie.

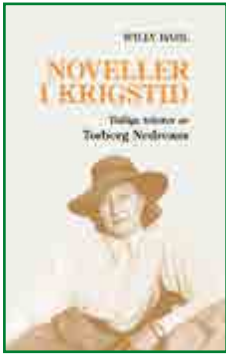
Persson, Magnus / Passionerad läsning : texter om litteratur, kritik och känslor

81

Carlsson Bokförlag, ISBN 9789189826465, 269 s., hæftet, kr. 362,00 / 289,60

Vad kännetecknar egentligen kärleken till litteraturen? Om detta finns det märkligt nog väldigt lite forskning, men i den första boken på svenska som tar sig an passionerad läsning teoretiskt, praktiskt och didaktiskt belyser Magnus Persson frågan från en mångfald av perspektiv. I stället för att fokusera på de många olika larmsignalerna om den skönlitterära läsningens kris koncentrerar sig författaren på den passionerade läsning som trots allt fortfarande bedrivs av professionella aktörer som lärare, bibliotekarier, kritiker och litteraturvetare, men också och inte minst av vanliga läsare. I den här boken bjuds det på oväntade inblickar i läsandets kollektiva dimensioner genom etnografiska fallstudier av bokklubbar, litteraturfestivaler och fenomenet litterär turism. Här undersöks även

läsningen som livsstil genom nya typer av litteraturtidskrifter och hur man kan äta litteratur. En gemensam nämnare är den centrala betydelsen av omkringläsning, ett begrepp som introduceras i boken för att vidga vårt sätt att se på läsning, så att det utöver individuell läsning av en tryckt text även inbegriper sociala, kroppsliga och materiella faktorer.

Dahl, Willy / Noveller i krigstid : tidlige tekster av Torborg Nedreaas
Bodoni, ISBN 9788284032597, 144 s., hæftet, kr. 299,00 / 239,20

81.55

Torborg Nedreaas (1906–1987) er en av våre fremste forfattere i etterkrigsgenerasjonen. Hennes oppvekstromaner og noveller er blant de mest minneverdige i norsk litteratur. Det er likevel deler av hennes tidlige arbeid som har vært mindre kjent – noveller hun skrev for ukeblad gjennom krigsårene. I krigs- og okkupasjonsårene 1940–1945 var de norske ukebladene under strengt oppsyn av det nazistiske "Kulturdepartementet". Redaksjonene måtte passe på at det ikke kom på trykk noe som kunne støte an mot nazi-ideologien og vekke sensorenes vrede; selv sørget de for at det heller ikke ble brukt noe som kunne vekke sensorenes glede. Forfatterne følte begrensningene, men mange av dem klarte likevel å levere å levere underholdning med kvalitet. En av dem var Torborg Nedreaas. Under krigen forsørget hun seg og sine med å skrive noveller i Allers, Hjemmet og Magasinet under pseudonymet Tob Kieding. Tre av dem er opptrykt i sin opprinnelige form her i boken; alle de andre er referert og kommentert i et litteraturhistorisk perspektiv.

Oftestad, Bernt T. / Veien til det virkelige liv :
Sigrid Undsets konversjon til Den katolske kirke
St.Olav forlag, ISBN 9788270244348, 230 s., hæftet, kr. 336,00 / 268,80

81.55

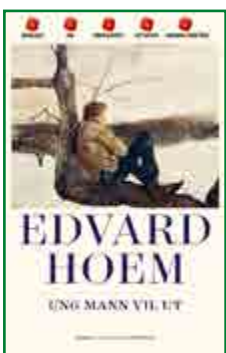
Undset delte ikke tidens moderne kulturoptimisme, så da hun åpnet seg for katolsk tro og ble innlemmet i Kirkens fellesskap i 1924, fant hun et nytt fundament for livet. Den katolske tro og det katolske liv representerte et brudd for henne, en vei inn i "den virkelige virkelighet". I denne boken følger vi hennes vei og undersøker hvordan katolsk tro og tanke preger både hennes romaner og essayistikk. I de store middelalderromanene om Kristin Lavransdatter og Olav Audunssøn forenes kjærlighetsfortelling og troshistorie. Slik er det også i romanene om den moderne og urbane Paul Selmers vei til katolsk tro, "Gymnadenia" og "Den brennende busk", hvor hun bruker Augustins tanke om "det urolige hjerte" som søker Gud, som et litterært grep. Slik tegner hun de eksistensielle dyp og de rystende erfaringer et menneske opplever på vei mot "den virkelige virkelighet".

Økland, Einar / Økland : Einar Øklands livsverk i samling / red.:
Ottar Grepstad, Sverre Tusvik
Fonna forlag, ISBN 9788251304092, 333 s., indbundet, kr. 477,00 / 381,60

81.55

Einar Økland har i løpet av 60 år gitt ut meir enn hundre bøker med dikt, prosa, skodespel og sakprosa. Studiesamlingane hans av trykksaker og bruksgrafikk fyller over 450 hyllemeter. Forfattar og kulturhistorikar Ottar Grepstad, forfattar og nabo Agnes Ravatn, kunsthistorikar Jorunn Veiteberg og tidlegare sjefredaktør Sverre Tusvik har fått Økland til å fortelje mangt han før har sagt og skrive lite om. Han utdjuvar fenomen og objekt frå kvardag og fest, hentar frå eit mylder av kunnskap om masseprodusert kultur og deler røynsler frå tiår som aktør, skrivar og lesar. Det finaste og beste frå desse Valevågsamtalane har Grepstad og Tusvik redigert til 200 store boksider. Lesarane blir også med hyllelangs gjennom samlingane og får både ein komplett bibliografi med mange avsløringar og ein emneindeks for all sakprosaen hans.

Hoem, Edvard / Ung mann vil ut
Forlaget Oktober, ISBN 9788249528974, 242 s., indbundet, kr. 477,00 / 381,60

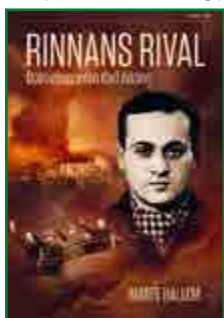
85

Edvard Hoem med ny roman frå sin egen ungdomstid, om forfattarkallet, den politiske oppvakninga og gudstrua. "Ung mann vil ut" er ein memoarroman som går tett på eit ungt sinn og ein tidsepoke. På seinsommaren i 1963 flytter den fjorten år gamle Edvard til Molde. Han skal gå på realskulen, som det heitte da, i byen - ein småby, riktignok, men så mykje større enn bygda han flytter frå. Han er ung, og han vil ut. Meir enn seksti år seinare skriv den aldrande Edvard han fram: den unge mannens bitre nederlag, store fryd, gnagande tvil og grenselause ambisjonar. "Eg begynner ein søndagskveld i august 1963. Eg stod igjen på ein hybel i Langmyrvegen 16 i Molde etter at mor og far, som hadde følgt meg dit, hadde sagt farvel til meg og reist heim med den lokale drosjen. No skulle det verkeleg livet begynne. Eg skulle bli eit menneske i den moderne verda, i mi tid, ikkje ein av mange i den lange rekka av bønder som eg stamma frå, i eit landskap der tida stod stille. Slik tenkte eg på det. Eg forstod ikkje at eg framleis var eit barn."

Eriksen, Thomas Hylland / Det umistelige : fra global ensretting til et nytt mangfold 90.1
 Aschehoug, ISBN 9788203453854, 413 s., indbundet, kr. 477,00 / 381,60

Det er alvor nå. Det er fremtiden vår som står på spill. Både kulturelt og biologisk mangfold er truet i en globalisert verden på høygir. I Det umistelige viser Thomas Hylland Eriksen at begge deler er nødvendig - og som regel umulig å skille fra hverandre. Boken begynner før Columbus og slutter med den siste smarttelefonen. Underveis blir det klart at vi har utryddet sykdommer og hungersnød, men også arter og særegne kulturer. Urskog og villmark blir til plantasjer og betongørkener, små språk forsvinner og lokal kunnskap blir glemt. Denne ensrettingen er prisen vi betaler for menneskehetens fremgang. Vi har alle - fra Norge til Seychellene, fra Australia til Amazonas - lært oss å være forbrukere på omtrent de samme måtene. Resultatet er at mer og mer blir likt over alt. Samtidig er det lys i enden av tunnelen, og boken peker på både motkrefter og forsøk på å gjenskape mangfold i kultur og natur. Det er mer avgjørende enn noen gang å vise at alternativene fremdeles finnes, lyder det overbevisende argumentet. For variasjonsrikdom er viktig, og det skapes ikke med gjerder og grenser, men gjennom åpenhet og kreativitet der impulser møtes.

Hallem, Marte / Rinnans rival : dobbeltagenten Karl Adding 95.3
 Pax, ISBN 9788253044774, 312 s., indbundet, kr. 429,00 / 343,20

Den ukjente historien om den halvt jødiske dobbeltagenten Karl Adding. Tidlig på 1920-tallet går Karl Ludvig Isæevitch på Ila folkeskole i Trondheim. Han har jødisk far og kommer fra fattige kår, og barne- og ungdomsåra er preget av sykdom. Tjue år senere har han skiftet navn til Karl Adding og driver sitt eget firma. Han er aktiv i motstandsbevegelsen, der han samarbeider tett med flere barndomsvenner. Ingen av dem vet at han også jobber for Gestapo. Karl Addings dobbeltspill var sterkt medvirkende til avsløringen av det kommunistiske hjemmefrontmiljøet og flyktningenetverket i Trøndelag under andre verdenskrig. Han var også ansvarlig for at nazistene lyktes i å stanse den illegale pressen i Oslo. Hvordan kunne en mann med jødisk opphav ende opp som Henry Rinnans fremste rival? I jakten på svaret undersøker forfatter og dokumentarfilmskaper Marte Hallem en rekke arkiver, og hun intervjuer både slektninger av Karl Adding og etterkommere av motstandsfolk. Underveis i arbeidet kommer hun i kontakt med barnebarnet hans, Fredrik Lie. For ham blir møtet begynnelsen på en dramatisk reise inn i en fortiet del av familiehistorien.

Hagen, Ingerid / Gift med fienden : historien om tyskerjentene Norge ikke ville ha 95.3
 Gyldendal Norsk Forlag, ISBN 9788205606647, 362 s., indbundet, kr. 494,00 / 395,20

Under andre verdenskrig hadde nærmere 50 000 norske kvinner et forhold til tyske soldater. Etter frigjøringen ble de utsatt for uverdigg behandling på gata og av myndighetene. De ble arrestert og internert, mange fikk yrkesforbud og ble nektet barnetrygd. Flere tusen tyskerjenter som giftet seg med sine tyske soldatkjærester mistet statsborgerskapet og ble landsforvist til et Tyskland i ruiner – de var blitt "borger av fiendestat". Ingen annen gruppe nordmenn ble fratatt statsborgerskapet under krigsoppgjøret. Ikke for NS-medlemskap, ikke for å ha vært frontkjemper, ikke for å være krigsprofitør. Langt mindre for å ha giftet seg. Og Norge skiller seg ut som de strengeste i Europa. "Gift med fienden" er en sterk historie om et skamfullt kapittel i norsk etterkrigshistorie. Gjennom systematisk og bred kildebruk har Ingerid Hagen skrevet et nytt og hittil ukjent kapittel om tyskerjentene Norge ikke ville ha. Dette er en sterk historie om kvinnene det ikke var plass til i Norge etter krigen.